

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Doctrinae Saxonicarvm Ecclesiarvm, Scripta
Anno Domini M. D. LI. Vt Synodo Tridentinae Exhiberetvr**

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1554

VD16 C 4808

De Coena Domini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35345

los, sicut circuncisio semel tantum in singulis fiebat, sed doctrinam de significatione & fœdere mutuo utilissimam, sæpe commemoramus.

Mat. 10 Retinemus & infantium baptismum: quia certissimum est, promissionem gratiæ ad infantes etiam pertinere, & ad eos tantum qui Ecclesiæ inseruntur. Quia de his dictum est: *Sinite paruulos ad me uenire, quia talium est regnum cœlorum.* Et Origenes scribit in 6. cap. ad Rom. Ecclesiam ab Apostolis accepisse morem baptizandi infantes. Nec iudicamus hunc morem tantum ociosam cæremoniam esse, sed uerè tunc à Deo recipi & sanctificari infantes: Quia tunc inseruntur Ecclesiæ, ac ad tales promissio pertinet. Extant autem de hac re multa scripta in nostris Ecclesijs edita, quibus refutantur Anabaptistæ.

DE COENA DOMINI.

ET Baptismus, & Cœna Domini, sunt Epignora & testimonia gratiæ, ut antea dictum est, quæ de promissione, & tota redemptione nos cõmonefaciunt, & ostendunt

dunt beneficia Euangelij ad singulos pertinere, qui his ritibus utuntur. Sed tamen hoc discrimen est: per Baptismum singuli inseruntur Ecclesiæ, sed cœnam Domini simul etiam uoluit Dominus esse neruum publicæ congregatiõis. Vult enim Deus ministerium Euangelij publicum esse, nõ uult in latebris tantum inclusam teneri Euangelij uocem, sed exaudiri eam: uult se agnosci & inuocari à toto genere humano. Ideo uult publicos & honestos esse congressus, & in his uult sonare Euangelij uocem, uult se ibi inuocari & celebrari. Vult etiam hos ipsos congressus, testes esse confessionis & seiunctionis Ecclesiæ Dei, ab aliarum gentium sectis & opinionibus.

Conuenit Ioannes Ephesi cum suo cœtu, & docet Euangelium, & usu Sacramenti totus cœtus ostendit se hanc doctrinam amplecti, & hunc Deum inuocare, qui Euangelium tradidit, & seiunctum se esse à Dianæ, Iouis, & aliorum idolorum cultoribus. Vult enim Deus conspici & audiri suam Ecclesiam in mundo, & uult seiunctam esse multis publicis signis à reliquis

F liquis

liquis gentibus. Sic haud dubie suos coetus habuerunt primi patres, Adam, Seth, Enoch, Noë, Sem, Abraham: & deinceps politia Israël habuit multos ritus, ut se iunctio illa à gentibus esset conspectior.

Addidit etiam Dominus peculiarem
Mat. 18 promissionem congregationi: Vbicunq;
 duo aut tres congregati sunt in nomine
Mat. 18 meo, ero in medio eorū. Item, Quicquid
Psa. 149 petent consentientes, fiet eis. Et in Psalm.
 Laus eius in Ecclesia sanctorum.

Sintq; promissiones, in quibus Deus affirmat se Ecclesiam seruaturū esse, eò dulciores, quia intelligimus eum publicum ministerium in cōgressibus honestis conseruare & restituere: sicut & in ipsis uerbis Cœnæ inclusa est hæc promissio, cum
Mat. 26 iubet annunciari mortem Domini, & hæc Cœnam distribui donec uenerit.

Vt igitur reuerentia maior sit in huius Sacramenti usu, ueræ causæ institutionis cogitentur, quæ ad publicam congregationem, & ad singulorum consolationem pertinent.

Prima causa est: Filius Dei uult in publica & honesta congregatione sonare uocem

uocem Euangelij. Huius congregationis uinculum uult esse hanc sumtionem, quæ summa reuerentia facienda est, cum ibi testimonium exhibeatur mirandæ societatis Domini & sumentium: de qua reuerentia Paulus loquitur, inquit: Qui sumit indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini. 1. Cor. 11

Secunda, uult & concionem, & ipsum ritum prodesse ad conseruationem & propagationem memoriæ passionis, resurrectionis, & beneficiorum suorum.

Tertia, uult quemlibet sumentem hoc testimonio singulariter confirmare, ut statuat ad se pertinere beneficia Euangelij, cum concio sit communis: & hoc testimonio, hac sumtione ostendit te ipsius membrum esse, & te ablutum esse sanguine suo, & facere se hoc fœdus tecum: Ma Ioan. 13
nete in me, & ego in uobis: Item, Ego in eis, & tu in me.

Quarta, uult hanc publicam sumtionem, confessionem esse, qua ostēdas, quod doctrinæ genus amplectaris, cui cœtui te adiungas. Vult & gratias agi publicè & priuatim in hac ipsa cœremonia, Deo æter-

no Patri, Filio, et Spiritui sancto, cum pro cæteris beneficijs, tum nominatim pro hoc immenso beneficio redemptionis & saluationis. Vult & ipsis Ecclesiæ membris inter sese uinculum esse mutuæ beneuolentiæ. Ita multi fines concurrunt.

Harum maximarum caussarū commemoratione inuitantur homines ad Sacramenti reuerentiam & usum. Et docemus, quomodo proffit usus. Apertè damnamus portentosum errorem Monachorū, qui scripserunt, sumtionem mereri remissionem peccatorum, & quidem ex opere operato, sine bono motu utentis. Hæc Pharisaica imaginatio pugnat cū dicto, *Habac. 2* Iustus sua fide uiuet. Sic igitur erudimus Ecclesiam, accessuros ad Cœnam Domini oportere pœnitentiam, seu conuersionem afferre, & accensa iam fide in cogitatione de morte & resurrectione, & beneficijs filij Dei, quærere hic confirmationem huius fidei: quia in usu Sacramenti fit testificatio, quæ ostendit, ad te quoq; pertinere beneficia filij Dei. Fit & testificatio, quòd te sibi membrum adiungat, & quòd sit in te, sicut dicit: Ego in uobis &c.

Ioan. 17

Mone

Monemus etiam, ne existiment propter hoc opus, seu hanc obedientiam remitti peccata, sed ut fiducia intueantur mortem & meritum filij Dei, & resurrectionem eius. Et statuunt propter ipsum nobis peccata remitti, & uelle eum hanc fidem hac commonefactione & testificatione confirmari. Cum hoc modo fides, consolatio, gaudium conscientiae & gratiarum actio crescunt, prodest sumtio. Nec admittuntur ulli ad communionem, nisi prius à Pastore aut Collegis eius auditi sunt, & absoluti. In hac exploratione interrogantur & saepe erudiuntur rudiores, de tota doctrina: & deinde absolutio promulgatur.

Docentur etiam homines, Sacramenta esse actiones diuinitus institutas, & extra usum institutum res ipsas non habere rationem Sacramenti, sed in usu instituto in hac communionem uerè & substantialiter adesse Christum, & uerè exhiberi sumentibus corpus & sanguinem Christi: Christum testari quòd sit in eis, & faciat eos sibi membra, et quòd abluerit eos sanguine suo, sicut & Hilarius inquit: Hæc accepta

& hausta efficiunt, ut & nos in Christo, & Christus in nobis sit.

In ipso autem ritu seruamus morem usitatum uniuersae Ecclesiae ueteris, Latinae & Graecae. Non fiunt priuatae Missae, hoc est, tales in quibus non fiat distributio corporis & sanguinis Christi: sicut nec uetus Ecclesia aliquot seculis post Apostolos, tales Missas habuit, ut descriptiones ueteres apud Dionysium, Epiphanium, Ambrosium, Augustinum, & apud ^{3. COR. 11} alios ostendunt. Et Paulus expresse iubet, simul fieri multorum communionem.

Itaque in publica & honesta congregatione recitantur aut canuntur preces, & symbolum, & lectiones distributae in dies festos usitato more. Deinde fit concio de beneficijs filij Dei, & de aliqua doctrinae parte, ut series temporum praebet argumentum. Postea recitat Pastor gratiarum actionem, & preces pro uniuersa Ecclesia, pro potestatibus, et de praesenti necessitate: & orat Deum, ut propter filium, quem uoluit fieri uictimam pro nobis, remittat nobis peccata, & nos saluet, colligat & seruet Ecclesiam.

Deinde

Deinde recitat uerba Christi, de Cœne institutione, & sumit ipse, distribuit fumentibus integrum Sacramentum: qui reuerenter accedunt, antea explorati & absoluti, & ibi suas preces ad publicas adiungunt. Ad extremum, rursus recitatur gratiarum actio.

Hunc ritum, & hanc communionem plurimum, congruere cum scriptis Apostolorum, & cum consuetudine ueteris Ecclesiæ, ferè usq; ad Gregorij atatem, norunt omnes, non prorsus ignari antiquitatis: quod cum ita sit, probanda, non improbanda est nostrarum Ecclesiarum consuetudo: sed aduersarij improbantes nostram consuetudinem, defendunt multos errores, alij magis tetros, alij nouis iam artificijs fucatos.

Multi ante hoc tempus scripserunt, fieri oblationem in Missa pro uiuis & mortuis, & mereri eam facienti & alijs remissionem peccatorum ex opere operato. Et hæc plurimorum persuasio fuit, & adhuc est similis Pharisæicæ & Ethnicæ. Nam eodem modo Pharisæi & Ethnici somniabant, se ex opere operato mereri sibi &

alijs remissionem peccatorum, pacem, & alia multa bona. Aut etiam si qui minus cœci uerecundius loquebantur, & dicebant mereri ea non sine bono motu sacrificantis, tamen sacrificia ipsa fingeant esse merita & precium. Hac opinione cumulabantur sacrificia, et crescebant auerbia quæstus. Talis est Missarum mercatus, & prophanatio Cœnæ Domini, ferè in toto orbe terrarum.

Vult autem Deus, uitiosos cultus taxari & aboleri. Ideo uocem diuinam simpliciter & uerè proponimus, quæ errores illos damnat. Ac toto pectore affirmamus coram Deo & tota Ecclesia in cœlo & in terra, tantum fuisse unicum sacrificium propiciatoriũ, seu quo ira æterni patris aduersus genus humanum placata est, scilicet, Totam filij Dei Domini nostri Iesu Christi crucifixi & resuscitati obedientiam. Hic unicus est agnus, qui tollit peccata mundi. De hoc unico sacrificio dictum est Hebr. 10. Unico sacrificio consummauit in perpetuum eos, qui sanctificantur.

Et hoc sacrificium singulis sua fide applica-

plīcatur, cum audiunt Euangelium, & Sa-
 cramentis utuntur, ut Paulus inquit: Quē Rom. 3
 posuit propiciatorem in sanguine per fi-
 dem: Et iustus fide sua uiuet: & in 1. Pet. Hab. 2
 1. Sanctificati spiritu, ad obedientiam &
 consperſionem sanguinis IESV Chri- 1. Pet. 2
 ſti. Cætera sacrificia in ueteri Testamen-
 to fuerunt typica, de quibus suo loco co-
 pioſius dicitur. Et nequaquam mereban-
 tur remiſſionem peccatorum: & omnes
 iuſtiæ ſanctorū omnibus temporibus,
 fuerunt, ſunt, et erunt ſacrificia laudis, ſeu
 εὐχαριſτιὰ, quæ non merentur facienti aut
 alijs remiſſionem, ſed ſunt cultus debiti
 in ſingulis, & placēt propter mediatorē
 & ſummum ſacerdotē filium Dei, ut di-
 citur ad Hebr. Per ipſum offerimus ſacri- Heb. 13
 ficium laudis ſemper Deo. Hanc eſſe im-
 motam & æternam ueritatem, maniſteſti-
 ſimum eſt.

Quòd uerò citatur contra tam claram
 lucem ueritatis, Centones, quos nomi-
 nant Canones Miſſæ, etiam maniſteſtum
 eſt diſſimiles eſſe Canones, Græcos & La-
 tinos. Et Græcos ipſos diſſentire inter ſeſe
 de re maxima, & in Latino Canone appa-

ret paulatim affutas esse lacinias ab ignotis autoribus.

Vetus Ecclesia utitur nominibus sacrificij & oblationis, sed intelligit totam actionem, preces, summationem, recordationem, fidem, confessionem, & gratiarum actionem. Hæc tota actio interior & exterior, in quolibet conuerso ad Deum, & in tota Ecclesia, est reuera sacrificium laudis, seu εὐχαριστικόν, & λογικὴ λατρεία. Et cum inquit Dominus: Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu & ueritate, affirmat, in nouo Testamento non præcipi externa sacrificia, quæ fieri necesse sit, etiamsi in corde nulli sint motus spiritus sancti, sicut in lege necesse erat caeremoniam paschatos seruari.

1. Cor. 11

Sed de Cœna Domini dicitur, Probet se unusquisque &c. Ita prodest utenti Cœna Domini, cum affert pœnitentiam & fidem, & non prodest ei alienum opus. Præterea de mortuis manifestum est, totum hoc spectaculum pugnare cum uerbis institutionis Cœnæ, in quibus dicitur, Accipite, manducate &c. Hoc facite in mei recordationem. Quid hoc ad mortuos, uel

uel absentes? Et tamen in magna parte Europæ plurimum Missarum fit pro mortuis. Magna multitudo etiam prorsus ignorans, quid agat, legit Missas propter mercedem.

Cum autem hæc omnia manifestè sint impia, facere oblationem, ut loquuntur, ut mereatur uiuis & mortuis: aut facere nescientem, quid agat: horribiliter peccant qui hæc scelera retinent & defendunt. Et cum ritus extra usum institutū non habeat rationem Sacramenti, qualis ibi fiat idolorum cultus, cogitent p̄j & eruditi.

Est & manifesta prophanatio, partem Cœnæ Domini circumgestare, & adorare: ubi prorsus transfertur pars ad usum toto genere diuersum ab institutione, cū textus dicat: Accipite, manducate: cum quidem & recens sit hoc spectaculum.

Postremo, quales sunt mores plurimorum sacrificulorū & monachorū in tota Europa, qui non curant hoc dictum: Probet se unusquisq; Item: Quicumq; indigne sumit, reus erit corporis & sanguinis Domini. Hæc cuiq; per se nota sunt.

Et si autem Pontifices & hypocritæ, qui præstia

præstigias quærunt ad hæc mala stabilien-
da, rident has querelas, tamẽ certissimum
est, Deũ horribiliter irasci his sceleribus:
sicut in Israël irascebatur sacrificiorum
prophanationibus. Et uidemus iræ exem-
pla manifesta, tot regnorum ruinas, uasta-
tionem orbis terrarum quam faciũt Tur-
cæ, confusiones opinionum, & multas tri-
stissimas dissipationes Ecclesiarum.

Te autem fili Dei, Domine I E S V
Christe, crucifixe pro nobis & resuscita-
te, summe sacerdos Ecclesiæ tuæ, ueris ge-
mitibus oramus, ut propter tuam & ater-
ni patris tui gloriam, deleas idola, errores
& abominationes: & sicut ipse precatus
es, sanctifices nos in ueritate tua, & in pec-
toribus plurimorum accendas lucem Eu-
angelij tui, & ueram inuocationem et cor-
da nostra ad ueram obedientiam flectas,
ut grati te in omni eternitate celebremus.

Omniũ angelorum & hominum elo-
quentiam superat magnitudo peccato-
rum, quæ prophanatio cœnæ Domini tot
iam seculis parit. Et nos, cum par oratio
tantæ rei nulla esse possit, breuiores su-
mus: & in hoc ingenti dolore filium Dei
ora

oramus, ut ipse hæc mala emendet: & simul ad declarationem copiosiore nos apud eos offerimus, qui eam audire uolunt. Sed in hac quæstione præcipuè fieri cernimus hoc, quod ait Salomon: Perinde facere canentem carmina prauo cordi, ac si acetum fundat supra nitrum.

Has de sacrificio persuasiones, sciunt aduersarij neruos esse suæ potentia & opum. Ideo cõtrariam orationem audire nolunt. Quidam astute iam lenire absurda discunt. Non est inquit, meritum oblatio, sed applicatio: struunt insidias uerbis, & eosdem abusus retinent.

Diximus autem antea, unumquemlibet fide sua facere sibi applicationem sacrificij Christi, et cum audit Euangelium, & cum utitur Sacramentis. Et scriptum est: Probet unusquisq; se ipsum. Non igitur sentit Paulus, cæremoniam alteri non utenti prodesse. Et filius Dei ipse sese obtulit, ingrediens in sanctum sanctorum: id est, in arcanum consilium diuinitatis, cernens uoluntatem æterni patris, & ingentem iram sustinens, & causas huius mirandi consilij intelligens. Hæ res magnæ signifi-

Heb. 9 significantur, cum dicit textus ad Hebræos
Esa. 53 os: Sese obtulit. Et cum inquit Esaias: Po-
net animam suam hostiam pro peccato.
Quid igitur nunc intelligunt sacrificuli,
qui dicunt se offerre Christum & nec anti-
quitas hoc modo locuta est.

Sed atrocissima oratione nos accusant:
dicunt nos delere iuge sacrificium: sicut
faciebat Antiochus, qui typus est Anti-
christi. Respondimus etiam antea, nos
retinere totum ritum Ecclesiae Apostoli-
cae: & iuge sacrificium est, sonare doctri-
nam incorruptam Euangelij, & rectè in-
uocare Deū: denique ut Dominus inquit,
Ioan. 4 est adorare patrem in spiritu & ueritate.
Complectimur etiam hic uerum usum sa-
cramentorum.

Hæc omnia cum fidelissimè retinea-
mus, summa reuerentia retinemus iuge
sacrificium: illi abolent, qui ueram inuoca-
tionem & ipsam cœnam Domini mul-
tis modis corrumpunt, qui iubent inuoca-
re homines mortuos, qui Missas uenales
habent, qui iactitant se oblatione sua alijs
mereri, qui doctrinæ de pœnitentia & re-
missione peccatorum multos tetros erro-
res

res miscent: qui iubent dubitare agentes
 poenitentiam, an sint in gratia, qui libidi-
 nibus & idolis Ecclesiam polluunt. Hi
 sunt Antiochi similes, non nos, qui obe-
 dire filio Dei studemus, dicenti: Si quis Ioan. 14
 diligit me, sermonem meum seruabit.

*Postremo & de usu integri Sacramenti pauca
 quaedam dicenda sunt.*

Remoueat^r sophistica à iudicijs Ec-
 clesiae. Norunt omnes, coenam Domini
 ita institutam esse, ut detur populo inte-
 grum sacramentum, sicut scriptum est:
 Bibite ex hoc omnes. Nota est & consue-
 tudo ueteris Ecclesiae, Latinae & Graecae.
 Ideo fatendum est, prohibitionem unius
 partis iniustam esse. Legitima hominum
 testamenta uiolare iniustum est: cur filij
 Dei testamentum, sanguine ipsius obfig-
 natum, Episcopi uiolant?

Dolendum est autem, tantam esse im-
 pudentiam quorundam, ut contra hoc
 grauissimum argumentum fingant so-
 phismata, ad stabiliendam prohibiti-
 onem: quorum refutationem in re mani-
 festa omittimus.

DE